

УДК 338.242

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

Зінченко О.А.

*Донецький інститут залізничного транспорту, м. Донецьк, Україна
E-mail: ol-zinchenko@mail.ru*

Обґрунтовані концептуальні засади управління інвестиційними процесами регіону, на основі системного підходу визначені та проаналізовані основні компоненти механізми управління, досліджено умови практичної реалізації запропонованої концепції.

Ключові слова: інвестиційні процеси, регіональне управління, концепція, механізм управління, системний підхід, інвестиційний потенціал.

Постановка проблеми.

Основою розвитку економіки будь-якого регіону є інвестиційна діяльність та інвестиційні процеси. Вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу країни із стану економічної кризи, здійснення структурних зрушень в регіональному розвитку, упровадження сучасних досягнень науки і техніки, поліпшення кількісних та якісних показників господарської діяльності. Інвестиційна діяльність – це стрижень всього процесу розширеного відтворення, який обумовлює ліквідацію багатьох диспропорцій в регіональному розвитку.

Аналіз публікацій за темою дослідження.

Питанням регіонального розвитку на основі активізації інвестиційних процесів присвячено багато наукових публікацій, серед яких можна виділити роботи: Бережної І.Б., Глазкової І.Ю. [1], Оніщенка В.А. [2], Покоłodного В.В. [3], Семенової Ф.З. [4], Фінагіної О.В. [5], Чуба Б.А. [6] та ін. Систематизуючи основні проблеми інвестиційних процесів регіону, проаналізованих у зазначених роботах, можна виділити наступні:

- наявність значних міжрегіональних диспропорцій розвитку економіки регіонів, низький рівень кооперації і взаємодії;
- відсутність планомірної системи державної регіональної політики щодо програм інвестиційної діяльності;
- низький рівень розвитку соціальної, транспортної, виробничої, ринкової інфраструктури, що погіршує інвестиційну привабливість;
- моногалузевий розвиток регіонів (низький рівень технологічної переробки сировини);
- обмеженість експортних можливостей підприємств регіонів і обмеженість фінансових можливостей органів місцевого самоврядування у сфері інвестиційної діяльності;
- непрогнозованість і непередбачуваність державної політики щодо спеціальних режимів інвестиційної діяльності, територій пріоритетного розвитку і вільних економічних зон;

– недосконалість законодавчої бази у галузі інвестицій, що уповільнює впровадження реальних проектів.

Сучасна специфіка регіональних інвестиційних процесів обґрунтовує необхідність розробки заходів з ефективного їх регулювання. У даних умовах актуальним є формування загальної концепції управління інвестиційними процесами на регіональному рівні. Необхідно відзначити, що при беззастережному визнанні необхідності державного регулювання інвестиційних процесів, в сучасних літературних джерелах з даної проблематики практично не надається увага комплексним заходом, які зможуть звести воедино зусилля всіх учасників регіональних інвестиційних процесів у розв’язанні найактуальніших проблем.

В означених умовах представляється доцільним формування основоположного механізму управління інвестиційною діяльністю в регіоні, розробка його основних компонентів і умов функціонування.

Саме тому **метою дослідження** є обґрунтування механізму управління інвестиційною діяльністю в регіоні, його основних компонентів і умов функціонування.

Виклад основних результатів дослідження.

Формування механізму управління регіональними інвестиційними процесами повинно ґрунтуватися на застосуванні системного підходу щодо дослідження економічних об’єктів, це обумовлене наступними специфічними особливостями регіональної економіки.

Економіка регіону є складною динамічною системою. З одного боку, це відносно цілісна система з властивими їй відтворювальними циклами. Регіональні відтворювальні цикли є інтеграцією регіонального відтворювального процесу з одиничними процесами відтворення підприємств, тим самим забезпечуючи умови для комплексного розвитку. Тобто, регіональну економіку можна розглядати як окрему систему зі всією сукупністю відтворювальних відносин. З іншого боку, економіка регіону є лише частиною економічної системи країни, і, отже, її розвиток відбувається під впливом зовнішніх чинників [2].

Таким чином, розробка ефективного державного механізму регулювання інвестиційних процесів в регіоні повинна бути заснована на цілісному уявленні об’єкту управління з урахуванням закономірностей розвитку складних систем, що і зумовлює використання системного підходу.

З позицій системності регіональний інвестиційний процес можна розглянути як певну цілісність в рамках економічних систем [1, 3]. Сутність даного процесу в загальному вигляді відображає рисунок 1.

Системний підхід до визначення сутності регіональних інвестиційних процесів передбачає аналіз взаємообумовлюючих чинників, які, з одного боку, забезпечують механізм реалізації інтересів суб’єктів, що мають в своєму розпорядженні інвестиційні ресурси, а з іншого – механізм їх залучення.

Дослідження економіки регіону як складної динамічної системи дозволяє уявити процес її функціонування не тільки як поєднання і використання окремих чинників (елементів продуктивних сил) на даній території, але і як

процес розширеного відтворення. При цьому забезпечення ефективності суспільного виробництва досягається за допомогою раціонального використання природних ресурсів, засобів виробництва, робочої сили, фінансових ресурсів тощо.

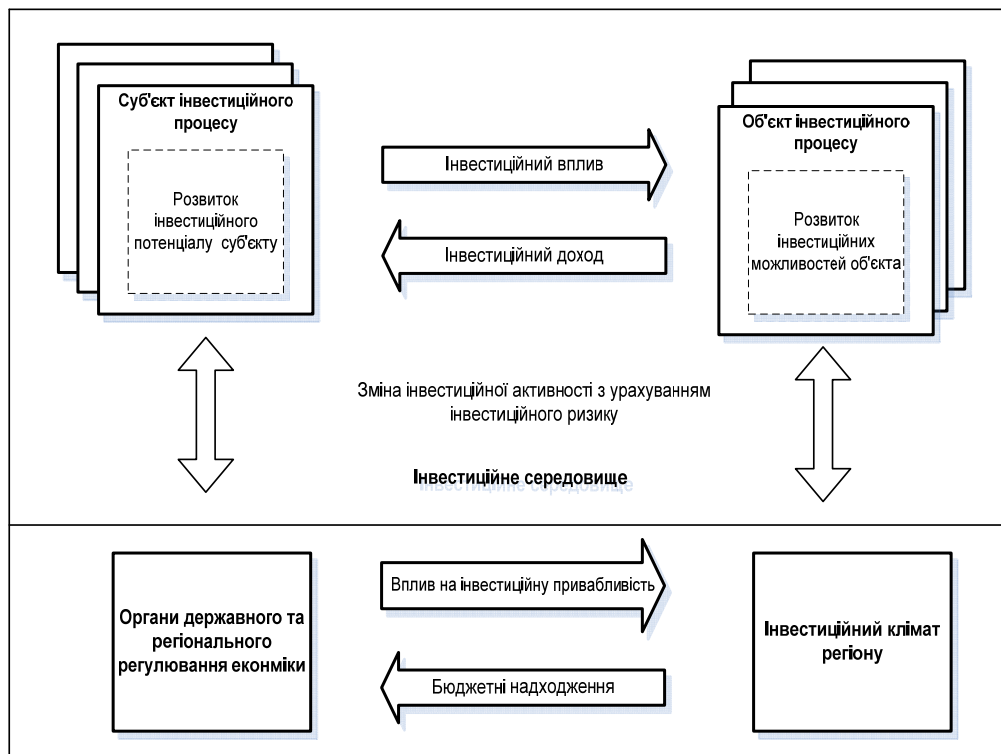

Рис. 1 Сутність регіонального інвестиційного процесу з позиції системного підходу

У цьому контексті розв’язання науково-прикладної задачі підвищення ефективності регулювання інвестиційних процесів на регіональному рівні засноване на створенні і вдосконаленні організаційного механізму управління інвестиціями.

Під механізмом управління інвестиційними процесами регіону розумітимемо сукупність принципів, інструментів і методів, а також організаційних структур, що координують інвестиційні процеси, і відповідних правових норм, які враховують специфіку регіону [3]. Даний механізм є певною системою, яка складається з економічних, організаційних, нормативно-правових та інформаційних складових (рисунок 2).

Основу економічної складової комплексного механізму управління інвестиційними процесами регіону складають способи забезпечення відтворення основних засобів і методи залучення інвестицій для цих цілей. Відтворення

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

основних засобів передбачає їх надходження у виробничий процес в обсягах, які забезпечують збільшення виробничого потенціалу регіону.

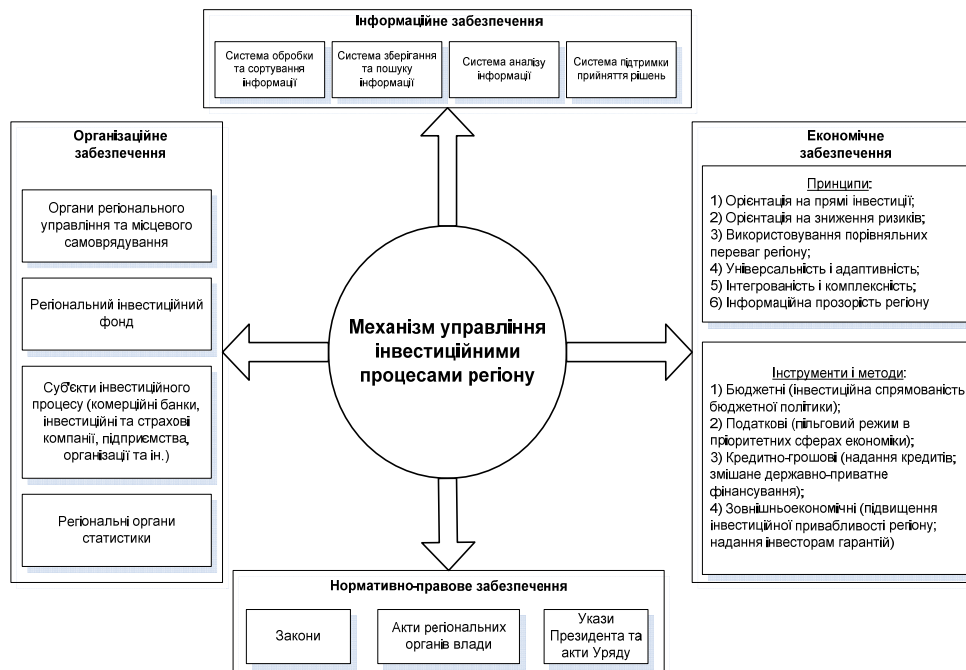

Рис. 2. Концептуальна схема механізму управління інвестиційними процесами регіону

Організаційна складова покликана забезпечувати системну взаємодію учасників інвестиційних процесів в регіоні. Основними її елементами виступають органи управління інвестиційною діяльністю, інвестиційний фонд розвитку регіону, суб'єкти інвестиційних процесів (комерційні банки, інвестиційні компанії, страхові фонди, венчурні фірми, підприємства, установи і організації, розташовані як в даному регіоні, так і поза його межами).

Нормативно-правова складова механізму спрямована на регулювання правовідносин між учасниками інвестиційної діяльності, встановлення правил взаємодії суб'єктів господарювання і процесів їх організації. Ініціаторами формування правового механізму управління інвестиційними процесами в регіоні можуть виступати як органи управління (як з боку держави, так і з боку місцевого самоврядування), так і будь-яка юридична або фізична особа. Головне, щоб пропоновані норми правовідносин адекватно сприймалися іншими учасниками інвестиційної діяльності в регіоні.

Інформаційна складова механізму є системою обробки інформації, що складається з наступних частин: підсистема збору і сортування інформації, підсистема зберігання інформації, підсистема пошуку, підсистема аналізу

інформації. Система обробки інформації є базисом для створення інформаційного механізму регіону і дозволяє оперативно реагувати на зміни в нормативних основах і фінансовому середовищі, прогнозувати економічні перспективи ринків і коректувати основні складові механізму.

Висновки.

Комплексний механізм управління інвестиційною діяльністю в регіоні повинен визначати принципи, методи і порядок планування інвестиційної діяльності, а також структуру і повноваження органів, що координують регіональні інвестиційні процеси.

Задача створення ефективного механізму управління регіональними інвестиційними процесами формується таким чином: розробляється математична модель інвестиційних процесів у вигляді диференціальних рівнянь, і задаються обмеження, умови, рівняння, що описують параметри спостереження. Для вирішення подібних задач використовуються сучасні спеціальні методи, зокрема стохастичний принцип максимуму, метод динамічного програмування та ін. Можна виділити наступні особливості запропонованої концепції:

- основною математичною моделлю є імітаційна модель динаміки інвестиційних процесів регіону;
- як метод управління використовується метод динамічного програмування;
- програмна реалізація методу управління складає теоретичну основу системи управління регіональними інвестиційними процесами.

Основними умовами практичної реалізації концепції є виконання наступних дій:

- 1) розробка математичної моделі інвестиційних процесів;
- 2) визначення достатньої для управління регіоном множини параметрів;
- 3) задавання раціональної множини параметрів моніторингу.

Реалізація концепції забезпечує ефективне управління інвестиційними процесами на основі комплексу динамічних математичних моделей, що дозволяє підвищити точність і оперативність ухвалення стратегічних і оперативних управлінських рішень. При цьому здійснюється розв'язання проблеми формування і забезпечення ефективності інвестиційної політики в довгостроковому періоді.

Таким чином, механізм управління інвестиційними процесами регіону є складною динамічною системою, що включає адміністративні та економічні інструменти і методи, які повинні враховувати принципи функціонування регіональних економічних систем. При цьому, перспективним науковим завданням є обґрунтування умов ефективного функціонування механізму, здатного забезпечити підвищення результативності регіонального управління, шляхом координації інвестиційних процесів регіону.

Список літератури

1. Глазкова И.Ю., Брежнева И.Б. Применение аналитических и имитационных моделей в инвестиционном проектировании/ И.Ю Глазкова, И.Б Брежнева // Математические модели и информационные технологии в экономике: Сборник научных трудов всероссийского симпозиума. Том 1. – Кисловодск, 2007. – С. 24-26.

**ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ
РЕГІОНУ НА ОСНОВІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ**

2. Онищенко В.А. Инвестиционная политика региона / В.А. Онищенко; ИЭПИ НАН Украины. – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, 2001. – 259 с.
3. Поколотный В.В. Механизм оптимизации управления инвестиционными процессами в регионе / В.В. Поколотный // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В.Н.Каразіна – Х. : ВЦ РізоХНУ, 2000. – №575. – С. 158-162.
4. Семенова Ф.З. Управление инвестиционными процессами в регионе / Ф.З. Семенова // Аудит и финансовый анализ. – 2008. – №6.
5. Фінагіна О.В. Ринкова трансформація в регіоні: особливості розвитку та діагностування: [монографія] / О.В. Фінагіна. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2005. – 228 с.
6. Чуб Б.А. Управление инвестиционными процессами в регионе: [монография] / Б.А. Чуб. – М.: БУКВИЦА, 1999. – 186 с.

Поступила в редакцию 01.06.2012 г.

Зинченко О.А. Формирование концепции управления инвестиционными процессами региона на основе системного подхода / О.А. Зинченко // Ученые записки ТНУ. Серия: Экономика и управление. – 2012. – Т. 25 (64), № 2. – С. 42-47.

Сформулированы концептуальные принципы управления инвестиционными процессами региона, на основе системного подхода определены и проанализированы основные компоненты механизма управления, исследованы условия практической реализации предложенной концепции.

Ключевые слова: инвестиционные процессы, региональное управление, концепция, механизм управления, системный подход, инвестиционный потенциал

Zinchenko O. A. The formation of the concept of regional investment processes based on a systematic approach / O.A. Zinchenko // Uchenye zapiski TNU. Series: Economy and management. – 2012. – Vol. 25 (64), № 2. – P. 42-47.

The article is devoted to the analysis of conceptual principles of regional investment process management, on the basis of systems approach it reveals the basic components of mechanism of the regional management and concentrates on the terms of the offered conception practical realization.

Keywords: investment processes, regional management, conception, management mechanism, systems approach, investment potential